

Edgar Allan Poe – Havran

Postavy:

1) Milenec

Truchlící nad smrtí své milenky Lenory

2) Lenora

Mrtvá milenka

3) Havran

Stále opakující „nevermore“ („nikdy víc“)

Je symbolem smrti

Dějiště:

- Temná zimní noc
- pokoj milence

Doba:

- Romantismus 1. poloviny 19. století. (vydáno 1845)

Motiv:

- Smrt Poeovi ženy Virginie
- Problémy a nervy řeší Poe alkoholem.
- Z deprese vznikla i báseň Havran.

Téma:

Smrt silnější než láska

Děj:

Havran, který umí pouze a jenom „nevermore“ (nikdy více; víckrát už ne), hledá přístřeší a přiletí k oknu horečkou sužovaného a po své mrtvé milé truchlícího milence. Ten přemýšlí nad svou knihou, sní o mrtvé milence Lenore a v tom uslyší zaklepání, o kterém ale pochybuje, že je skutečné. Myslí si, že klepání je výplod jeho polospánku. Když se údery opakují, jde otevřít. Za dveřmi je pouze tma, žádný člověk, který by klepal. Muž nejistě vysloví jméno své milé, které se mu vrací díky ozvěně. Muž se vrací do pokoje, ale další klepání ho donutí otevřít okno. Ze tmy se vynoří havran a vletí do pokoje již značně vylekaného muže. Svě místo nalezne na sošce Pallas Athény. Milenec se havrana zeptá na jednoduchou otázku a je velmi překvapen, když havran odpoví „nevermore“. Muž znejistí ještě více a začne klást další otázky. Přestože je odpověď stále stejná, v zoufalství se zeptá i na to, zdali ještě někdy uvidí svou milou. Ozve se jen obligátní „nikdy více“. Mužova hrůza a strach ze zvířecího společníka gradující, havran už v bytě není vítán a muž se ho snaží dostat z ven. Havran se však nenechá vyhostit, stále strnule sedí a znovu a znovu odpovídá na každou mužovu otázku „nevermore“. Závěrem muž přijímá, že temný havran již zřejmě navždy zůstane v jeho duši.

Kompozice

- Lyricko-epická baladická báseň
- Ich forma
- Chronologická kompozice
- Rozsah básně 108 veršů
- Rým střídavý a sdružený
- Refrén: „nevermore“ („nikdy víc“)
- Trochej
- Zřejmá gradace (poslední 3 verše)
- Kontrast
- Paralelismus,...

Expozice: Úvod do místnosti a situace

Kolize: Havranovo klepání na okno

Krize: Neustálé opakování „nevermore“ („nikdy víc“) na všechny mužovy otázky.

Peripetie: Mužova otázka, setká-li se ještě někdy s jeho mrtvou milenkou

Závěr:

- Havran vítězí nad mužovou láskou k Lenoře
- Zmocňuje se mladíkovy duše.

Zajímavost:

Báseň Havran byla „vysvětlena“ až v pozdějším díle „Filosofie básnické skladby“.

Jazyk

- Monology, dialogy
- Baladické prvky (špatný konec, temno)
- Přímá a nevlastní přímá řeč
- Vnitřní monology
- Neslovesné věty (ani slůvka na znamení)
- Značná zvukomalba
- Autobiografické prvky
- Přechodníky (přemýšleje)
- Anarchismy (rci)
- Poetismy (dí, ponoukal)
- Využití různých figur a tropů (přirovnání, personifikace, ...)

Metafora:

- Duše se nevzchopí
- Šešest ohýbá záclony.

Personifikace:

- „Ozvěna dí ...“

Metonymie:

- „Vyndej zobák z mého srdce.“

Přirovnání:

- „Jako ďábel na bělostných nadrech Pallas Athéné.“

Apostrofa:

- „Chudáku, tvůj Bůh ti v zpěvu posílá...“

Přímá řeč:

- ...však havran děl: „Už víckrát ne.“

Oxymóron:

- ...bezobsažnou odpověď, jež prozrazuje bezradné.

Epiteton ornans:

- Pták v svém ebenovém zjevu ponoukal mne do úsměvu.

Epizeuxius:

- Pak se klidně uvelebí, stále sedí, stále sedí.

Ukázka:

*„Proroku se strašnou mocí! – Ptáku, d'áble vševědoucí!
Volám Nebe – volám Boha, jehož ctíme bez hranice –
Řekni duši plné bolu, myslící na Leonoru,
Zda v edenu budem spolu, políbím ty krásné líce,
Dívku z ráje, Leonoru, políbím na krásné líce.“
Havran řekl: „Nikdy více.“*

*„Končím s tebou, ptáku, běse,“ křičím na něj, hněvaje se.
„Vrať se k bouři, tam, kde zeje noční průrva, pekel jícen!
Ani stopy ať tu není po tvém lživém navštívení,
Neruš moje osamění – ihned odleť ze světnice!
Vyrvi zoba z duše mé a ihned odleť ze světnice!“
Havran řekl: „Nikdy více.“*

*A ten havran černošedý stále sedí, stále sedí,
Ve svých drápech stále svírá Palladiny bílé líce;
Jeho pohled nitro plení, je to démon, propad' snění,
Jeho stíny v divném chvění plovou, na zem padajíce;
A má duše z těchto stínů, jež se chvějí, padajíce,
Nevystoupí – nikdy více!*

Bibliografický údaj:

- POE, Edgar Allen. Havran. Praha: Odeon; 1990. Vydání 1., ISBN: 80-207-0468-X

Autor

- Edgar Allen Poe
- Narodil se 19. ledna 1809 v Bostonu
- Zemřel 7. října 1849 v Baltimoru.

- Jeho matka umírá v Edgarových 2 letech, otec alkoholik utekl od rodiny.
- Výchovu a vzdělání poskytnou Edgarovi adoptivní rodiče – Allanovi. (někde se uvádí Allenovi)
- Vysokou školu Edgar opustil a nastoupil na vojenskou akademii West Point, kde se ovšem nedokázal přizpůsobit a s nálepkou „beznadějný civilista“ i tuto akademii opustil. To se nelíbilo Allanovým a nastal konflikt.
- Mladý Edgar se přestěhoval ke své tetě a zamiloval se do dívky Virginie.
- Začal také psát do novin.
- Bohužel trpěl depresemi, začal pít a do toho zemřela Virginie.
- Byl americký romantický básník, prozaik, literární teoretik a esejista.
- Byl autorem zpravidla fantastických a mystických příběhů a zakladatelem detektivního a hororového žánru.
- Proslavil se až po smrti, když ho objevil Francouz Charles Boudeliere, který začal překládat Poeova díla.
- Edgar Allan Poe nám jako první představil postavy Sherlocka Holmese a Dr. Watsona.